

Formació en usos del temps i perspectiva de gènere per a les entitats del tercer sector social

---

GUIA DE CONTINGUTS

**Dones Directives
i Professionals
de l'Acció Social**

Autoria i edició

Alba Pérez Hernández

Amb el suport de

**Ajuntament
de Barcelona**

Aquest programa formatiu s'ha dissenyat amb la finalitat de proporcionar una guia per les persones professionals docents de la formació.

Objectius

L'objectiu general és formar i sensibilitzar als diferents col·lectius implicats vers la igualtat d'oportunitats i els nous usos del temps des d'una perspectiva de gènere.

Els objectius específics són:

- Dotar de coneixements a les persones professionals de les entitats sobre perspectiva de gènere, igualtat d'oportunitats i usos del temps al món laboral.
- Potenciar la capacitat de les persones per promoure eficaçment la igualtat de gènere dintre de les organitzacions.
- Generar un canvi cultural a la societat a través de la formació contínua dins les organitzacions no governamentals del Tercer Sector Social.

Persones destinatàries

La formació està pensada per ser impartida a les entitats socials del Tercer Sector Social, concretament es dirigeix al personal contractat per aquestes organitzacions, independentment de la seva categoria professional.

Tanmateix, es vol remarcar la importància de sensibilitzar sobre gènere, igualtat d'oportunitats i usos del temps als col·lectius de professionals directament implicats en la gestió i direcció de persones.

Durada

Té una durada de 8 hores lectives presencials.

Estructura

L'estructura de la formació consta de tres mòduls amb continguts teòric -pràctics específics per treballar la igualtat d'oportunitats entre homes i dones en el món laboral i específicament sobre la realitat concreta de les entitats del Tercer Sector Social.

Metodologia

La metodologia del curs combina de forma integral diferents tècniques i estratègies d'aprenentatge grupal:

- Exposicions teòriques de la persona docent
- Debats i reflexions
- anàlisis de situacions
- visualitzacions de vídeos
- exercicis en petit i gran grups

GUIA DE CONTINGUTS

Amb els continguts proposats es pretén treballar sobre les situacions de desigualtat de gènere que es generen tant a les organitzacions del Tercer Sector com a la societat.

Els continguts del curs s'han dividit en tres mòduls:

- el **Mòdul I** introdueix els conceptes bàsics de la perspectiva de gènere. Té 2 hores de durada i es preveu aplicar una metodologia basada en l'exposició teòrica de la persona docent recolzada amb una projecció de diapositives, deixant un espai final a torns de preguntes i debat conjunt;
- el **Mòdul II** relaciona aquests conceptes bàsics amb la participació de les dones al mercat laboral i els concreta dibuixant el panorama actual d'aquesta participació en l'àmbit de les organitzacions no lucratives a Catalunya. Té una durada de 3 hores i es preveu la seva impartició a través de l'exposició teòrica recolzada amb la projecció de diapositives i un exercici pràctic d'anàlisi de situacions, basat en la lectura grupal d'articles curts o en una dinàmica de role-playing que permetin identificar els temes clau del mòdul;
- finalment el **Mòdul III** facilita nou coneixement sobre l'ús del temps i la perspectiva de gènere, i els conceptes i marc legal sobre la conciliació i la corresponsabilitat. També dona a conèixer els models de conciliació d'altres països europeus i les experiències d'altres entitats socials. Té una durada de 3 hores i es preveu una metodologia basada en l'exposició teòrica recolzada amb una projecció de diapositives i la visualització del vídeo "*El Milagro de Conciliar, 2016. Salvados*" que permetrà obrir un espai de reflexió i debat grupal entorn a les principals idees treballades al mòdul.

A continuació es presenta la programació del curs:

MÒDUL I. MARC CONCEPTUAL

- 1.1. La perspectiva de gènere: la descripció sociocultural del que significa ser home o dona. El sistema sexe/gènere com a principi d'ordenació social.
- 1.2. Les desigualtats entre dones i homes. Revisió històrica: societat patriarcal i androcentrisme, història del feminisme, igualtat i diferència.
- 1.3. Estereotips de gènere i relacions de poder.
- 1.3. La igualtat d'oportunitats: igualtat formal, real i equitat de gènere.

MÒDUL II. DEL TREBALL A ELS TREBALLS

- 3.1. La diferència entre ocupació i treball. La divisió sexual del treball, treball productiu i reproductiu.
- 3.2. Impacte dels estereotips de gènere en l'ocupació de les dones.
- 3.3. Els principals eixos de desigualtats: jornada parcial, segregació horitzontal i vertical, sostre de vidre i terra enganxós, bretxa salarial, etc.
- 3.4. Situació actual de les dones i els homes al Tercer Sector social (qualificació, status, salaris): feminització, categories professionals devaluades, sobrecàrrega de feina, infrarepresentació en càrrecs directius.

MÒDUL III. ÚS DEL TEMPS I CONCILIACIÓ

- 4.1. Espai privat, públic i domèstic.
- 4.2. L'ús del temps: distribució del temps segons el gènere, estadístiques sobre usos del temps, definició dels usos del temps laboral, familiar i personal.
- 4.4. Conciliació: conciliació com a dret de ciutadania, corresponsabilitat, marc legal (Ley 39/1999 para la conciliación de la vida laboral y familiar).
- 4.5. Experiències: models de conciliació a diferents països europeus
- 4.6. Responsabilitat social: organitzacions familiarment responsables; experiències d'entitats socials que apliquen mesures de gestió del temps conciliadores.

Recomanacions bibliogràfiques i materials de referència

Sobre història, feminismes i perspectiva de gènere

AMORÓS, Celia i DE MIGUEL Ana. *Teoría feminista: de la Ilustración a la globalización*. Minerva ediciones, Madrid, 2005.

BORDERÍAS, Cristina. *La Historia de las mujeres: perspectivas actuales*. Icaria, Barcelona, 2009.

Guía de sensibilización y formación en igualdad de oportunidades entre mujeres y hombres. Instituto de la Mujer.

Manual digital de género

Conté articles i documents de referència, una extensa recopilació de recursos didàctics, recomanacions bibliogràfiques i enllaços d'interès.

http://www.fongdcam.org/manuales/genero/datos/index_2.html

MIGUEL, Ana de. «Feminismos». En AMORÓS, Celia. *10 palabras clave sobre mujer*. Verbo Divino: Pamplona, 1995.

Wikigender

Plataforma on-line on hi ha informació relacionada amb la igualtat de gènere.

Sobre les dones i el treball productiu i reproductiu

BORDERÍAS Mondejar, Cristina; CARRASCO Bengoa, Cristina, TORNS, Teresa. *El trabajo de cuidados: historia, teoría y políticas*. Catarata, Madrid, 2011.

CARRASCO, Cristina et al. El trabajo de las mujeres en Catalunya ¿Hacia una creciente igualdad? Estudio a partir de la información de la encuesta de empleo del tiempo, 2002-2003. Universitat Autònoma de Barcelona, 2004.

GUILLÉN, Ana M. *Regímenes de bienestar y roles familiares: un análisis del caso español*. Papers, 53, p. 45-63, 1997.

IZQUIERDO, María Jesús. *Sin vuelta de hoja, sexismo: poder, placer y trabajo*. Ediciones Bellaterra, 2001.

TORNS, Teresa et al. *Las dones i el treball a Catalunya: mites i certeses* (Estudi ;2). Institut Català de les Dones, Barcelona, 2007.

Sobre usos del temps i conciliació

Conciliación de la vida familiar y la vida laboral: situación actual, necesidades y demandas. Informe de resultados. Instituto de la Mujer, Ministerio de Igualdad, Madrid, 2005.

Foro Ciudades para la Conciliación. Conclusiones. Federación andaluza de municipios y provincias, Junta de Andalucía, Ayuntamientos democráticos de Andalucía. Fondo Social Europeo.

MÉDA, Dominique. *El tiempo de las mujeres. Conciliación entre vida familiar y profesional de hombres y mujeres*. Narcea Ediciones, 2002.

Temps i ciutat. L'estudi del temps a la ciutat. Més enllà de la seva dimensió horària. Consell Econòmic i Social de Barcelona.

Salvados. El milagro de conciliar. Maternidad, vida familiar y trabajo. Mujeres en Suecia y el régimen de España. 13 de marzo, 2016. Vídeo: <http://www.dailymotion.com/video/x3x-mgk9>

Sobre el Tercer Sector Social

Baròmetre de l'Ocupació del Tercer Sector Social de Catalunya 2015, editat per La Confederació.

Claves para la gestión de personas en entidades no lucrativas. Fundación Luis Vives, 2009.

Plan Estratégico del Tercer Sector de Acción Social. Aproximación a la situación de mujeres y hombres en el Tercer Sector. Edita Plataforma de ONG de Acción Social. Federación de mujeres progresistas.

RODRIGUEZ Cabrero, GREGORIO; Marbón Gallego, Vicente. *Análisis prospectivo sobre los retos actuales y futuros del Tercer Sector de Acción Social.*